

תאריך עדכון: 16.06.2021

שם מחלקה: תלמוד

שם ומספר הקורס: בין דיני ממונות לדיני נפשות: בבלי

סנהדרין פרק רביעי

09-079-01

שם הקורס באנגלית: The Fourth Chapter of Bavli Sanhedrin: The
Difference between Monetary Cases and Capital Cases

שם המרצה: פרופ' מרדכי סבתו

סוג הקורס: הרצאה

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: שנתי

שנת לימודים: תשפ"ב

אתר הקורס באינטרנט: lemida.biu.ac.il

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה:

מטרת הקורס:

הכרת הסוגיות המרכזיות בבבלי סנהדרין פרק רביעי; העמקת מיומנויותיהם של התלמידים בחקר ספרות חז"ל; ניתוח מדויק של הטקסט באמצעות ביקורת נמוכה וגבוהה; הבחנה בין מקבילות; עמידה על דרכי החשיבה של חז"ל; הכרת עקרונות עריכת הבבלי; ייחודו של הבבלי לעומת הירושלמי; עמידה על השתלשלותה של ההלכה והתפתחותה; הכרת ספרי העזר ושימוש בהם.

תוצרי למידה:

בעקבות הקורס, התלמיד יכיר את הסוגיות המרכזיות במסכת סנהדרין פרק רביעי העוסקים ביחס המיוחד לדיני נפשות, ידע לנתח את הטקסט באמצעות הביקורת הנמוכה, יכיר את האתרים והספרים העוסקים בנושא זה, יבחין בין החוליות השונות בסוגיה, יעמוד על דרכי היווצרותה ועריכתה, ידע להקביל בין הסוגיה בבבלי ומקבילתה בירושלמי או במדרשי האגדה, ויעמוד על המגמות השונות של כל אחת מהמקבילות. התלמיד יכיר את ספרי העזר וידע להשתמש בהם בצורה ביקורתית. כמו כן התלמיד יכיר את הספרות התנאית ואת היחסים בין הספרים השונים בתוך קורפוס זה.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים:

לימוד סוגיות נבחרות מבבלי סנהדרין פרק רביעי שידגימו את המטרות הנ"ל לפי הנושאים המפורטים להלן. הטקסט המרכזי הוא התלמוד הבבלי, וסביבו נדון בכל הטקסטים האחרים מן המקרא ועד לפוסקים.

מהלך השיעורים:

השיעור יהיה מורכב מהרצאה ודיון סביב הנושאים שיפורטו להלן. הנושאים יוכנו מראש על ידי התלמידים על פי הנחיות מוקדמות של המרצה. כמו כן יכלול השיעור דפים וטבלאות וכן שימוש באמצעים טכנולוגיים ואתר קורס. מקצת השיעורים יועברו על ידי התלמידים בתיאום מראש עם המרצה.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

1. מבוא לקורס, עקרונות המחקר התלמודי.
2. סקירת נושאי המסכת במשנה: סדר ומבנה.
3. מבנה פרק רביעי: סדר ומשמעות.
4. דרישה וחקירה בדיני ממונות.
5. צדק צדק תרדף.
6. פתיחה לזכות בדיני נפשות.
- 7-8. דיין שטעה.
9. טעות בדבר שהצדוקים מודים בו.
10. המלמדים זכות והמלמדים חובה.
11. כמה דברים יש בין דיני ממונות לדיני נפשות?
12. הראויים לדון דיני נפשות.
- 13-14. כיצד מאיימין על עדים בדיני נפשות?
- 15-16. האם דנים מאומד?
- 17-18. מפני מה נברא אדם יחידי?
19. כיצד נברא האדם?
20. מדוע התנגדו המלאכים לבריאת אדם?
- 21-24. הוי שקוד ללמוד מה שתשיב לאפיקורוס: ויכוחים עם המינים.
25. באבוד רשעים רינה.
26. דמותו של עובדיה.
- 27-28. סיכום.

ג. דרישות קדם:

יכולת לימוד בסיסית של סוגיה בתלמוד בבלי.

ד. חובות / זרישות / מטלות:

לפני כל שיעור יקבלו התלמידים הוראות מפורטות על הקטע בתלמוד אותו יש להכין וכן הפניות לקטעים המקבילים במקורות האחרים. קטעים אלה יוכנו על פי הפרשנים הקלאסיים ועל פי החוקרים המודרניים בצירוף קריאה ביבליוגרפית. קיימת חובת נוכחות בקורס. תלמיד שייעדר בלא סיבה מוצדקת לא יוכל לגשת לבחינה בסוף הקורס ולא יקבל ציון.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מרכיב הציון הסופי – בחינה בסוף הקורס (100%).

ו. ביבליוגרפיה: (פרקי החובה מהספרים יימסרו לפני כל שיעור ולקראת הבחינה)

- א"א אורבך, חז"ל: פרקי אמונות ודעות⁵, ירושלים תשמ"ב.
- ח' אלבק, פירוש למשנה, סדר מועד, ירושלים תשי"ב.
- ח' אלבק, מבוא לתלמודים, ירושלים-ת"א תשכ"ט.
- י"נ אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, ירושלים תש"ח.
- י"נ אפשטיין, מבואות לספרות התנאים, ירושלים תשי"ז.
- י"נ אפשטיין, מבואות לספרות האמוראים, ירושלים תשכ"ג.
- ד' הלבני, מקורות ומסורות, מסכת סנהדרין, ירושלים תשע"ב.
- א' וייס, סדר הדיון, ניו יורק תשי"ח.
- מ' קיסטר, 'מטטרון, האל ובעיית שתי הרשויות: לבירור הדינמיקה של מסורות פרשנות ופולמוס', תרביץ פב (תשע"ד), עמ' 43-88.
- ע' שרמר, 'פרוונקא: הקשרו המנדעי של פולמוס אחד בתלמוד הבבלי', תרביץ פה (תשע"ח), עמ' 232-205.

S. Secunda, *Reading the Bavli in Iran*, Jewish Quarterly Review 100 (2010), pp. 310-331

D. Boyarin, 'Beyond Judaisms: Metatron and the Divine Polymorphy of Ancient Judaism', *Journal for the Study of Judaism*, 41 (2010) 41, pp. 323-365